

Asia: VN/11443/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista annetun direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Millaisia vaikutuksia näette ehdotettujen muutosten aiheuttavan?

Liikenne- ja viestintäministeriö kannattaa pääasiassa ehdotettuja muutoksia. Digitaalisten palveluiden tarjoamisesta annetun lain, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja liikenteen palveluista annetun lain muutokset parantavat palveluiden esteettömyyttä ja digitaalista saavutettavuutta ja siten edistävät yhdenvertaisuutta ja lisäävät palvelun käyttäjien valinnan mahdollisuutta.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää hyvänä, että liikenteen palveluista annettuun lakiin tehtävillä muutoksilla ei lisättäisi toimijoille uusia tiedon keräämistä koskevia velvoitteita. Muutokset koskisivat esteettömyystiedon tarjoamista matkustajille ja tarjotun tiedon saavutettavuutta.

Liikenne- ja viestintäministeriö haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esitysluonnoksessa on määritelty digipalvelulain ”verkkokaupan palvelut” liian laajasti, kun niiden katsotaan vastaavan sähköisen viestinnän palvelulain mukaisia ”tietoyhteiskunnan palveluita” (HE sivu 124). Tietoyhteiskunnan palvelut pitävät sisällään myös esim. sosiaalisen median palvelut ja on useissa eri EU-säädöksissä käytetty käsite. Nykyisin se määritellään direktiivissä 2015/1535: <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L1535&from=fi>. Digipalvelulakiin ehdotettua verkkokaupan palvelun määritelmää tulisi siten vielä tarkastella uudelleen.

Kysymyksiä lausunnonantajille

Lakiuudistuksen valmistelun aikana on keskusteltu valvontakokonaisuuden järjestämisestä.

Valvontakokonaisuus on kuitenkin tässä vaiheessa osin avoin.

Lausunnonantajia pyydetään ottamaan kantaa valvontaan kokonaisuudessaan.

Miten tuotteiden ja palvelujen esteettömyyden valvonta olisi tarkoituksenmukaista järjestää?

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että valvontakokonaisuuden järjestämisessä otetaan huomioon olemassa olevan tietotaidon hyödyntämisen lisäksi valvonnasta johtuvat mahdolliset uudet tehtävät ja niiden vaatima rahoitus ja resurssit valvovan viranomaisen osalta.

Ministeriöiden välisissä keskusteluissa on tullut esille vaihtoehto, jossa sekä palveluiden että tuotteiden valvonta siirrettäisiin kokonaisuudessaan Liikenne- ja viestintävirastolle. Liikenne- ja viestintäministeriö vastustaa esitystä jäljempänä esitettäviin perustein. Erityisesti tulee huomioida, että Liikenne- ja viestintävirasto on liikenteen ja viestinnän sektoriviranomainen. On siten luonnollista, että sille osoitetaan sen oman sektorin erityisosaamista edellyttäviä erityisiä tehtäviä. Liikenne- ja viestintäministeriö huomioi, että Etelä-Suomen aluehallintovirastolla on jo olemassa olevaa tietotaitoa digipalvelulain valvonnasta. Liikenne- ja viestintävirastolta puolestaan puuttuvat resurssit sekä tietotaito ehdotettuihin uusiin valvontatehtäviin ja virastolla on vain hyvin vähäisessä määrin varsinaisesti kuluttajasuojaan painottuvia tehtäviä. Tehtävät olisivat virastolle uusia ja edellyttäisivät esteettömyyteen ja saavutettavuuteen liittyvää asiantuntemusta, jota virastolla ei ole. Mikäli tällaiseen ratkaisuun kuitenkin päädyttäisiin, tulisi Liikenne- ja viestintävirastolle ehdottomasti varmistaa riittävät resurssit uusien tehtävien hoitoon sekä huomioida tarvittavan tietotaidon puuttuminen. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tätä yhteiskuntaa laajasti koskettavaa tehtävää merkittävänä ja katsoo, ettei sitä pidä käynnistää puutteellisin resurssein. Taloudellisten resurssien on arvioitu olevan noin 12-16 henkilötyövuotta per vuosi.

Lausunnonantajia pyydetään kommentoimaan erityisesti palvelujen valvontaa (esitysluonnoksen luku 4.2.6, sivut 83, 85 – 87), kun digitaalisten palvelujen valvonta on tarkoitus keskittää edelleen Etelä-Suomen aluehallintoviraston saavutettavuusvalvonnan yksikköön. Lisäksi pyydetään ottamaan kantaa sähköisen viestinnän palvelujen ja audiovisuaaliseen mediaan pääsyn valvontaan sekä liikennettä koskevien esteettömyystietojen esittämisen valvontaan (laki liikenteen palveluista).

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että eri viranomaiset ovat tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä hoitaessaan esteettömyyteen liittyviä valvontatehtäviä. Esimerkiksi lakiin sähköisten viestinnän palveluista ehdotetaan lisättäväksi viranomaisyhteistyötä koskevaan pykälään maininta yhteistyöstä Etelä-Suomen aluehallintoviraston kanssa. Digipalvelulain mukaiset saavutettavuusvaatimukset ovat osin samoja kuin sähköisen viestinnän palveluista annetun lain mukaiset vaatimukset ja on tärkeää varmistaa näiden vaatimusten yhdenmukainen soveltaminen. Liikenne- ja viestintävirasto voisi esimerkiksi pyytää Etelä-Suomen aluehallintovirastolta lausuntoa verkkosivujen ja mobiilisovellusten saavutettavuusvaatimusten täyttämisestä, kun kysymys on sähköisen viestinnän palveluista annetun lain soveltamisalaan kuuluvasta palvelusta.

Liikennettä koskevien esteettömyystietojen esittämisen valvonnan osalta on syytä ottaa huomioon, että tällä hetkellä Etelä-Suomen aluehallintovirasto valvoo digitaalisista palveluista annetun lain mukaan verkkosivujen ja mobiilisovellusten saavutettavuutta lain nykyisen soveltamisalan mukaisesti, esimerkiksi VR:n osalta. Liikenne- ja viestintävirasto nykyisiin tehtäviin ei sisälly henkilöliikennepalveluita koskevaa verkkosivujen saavutettavuusvalvontaa ja siten valvontatehtävän siirtyessä Liikenne- ja viestintävirastolle, olisi kyseessä täysin uusi tehtävä virastolle. Liikenne- ja viestintävirastolla ei siis ole tällä hetkellä tehtävän edellyttämää tietotaitoa eikä resursseja.

Erityisesti tuotteiden markkinavalvonnan järjestäminen on esityksessä vielä avoin. Lausunnonantaja pyydetään esittämään näkemyksenä alla esitettyihin (esitysluonnoksen luku 4.2.6.3, sivut 84-85) vaihtoehtoihin markkinavalvonnan järjestämisestä.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että mikäli tuotevalvontatehtävä osoitettaisiin Liikenne- ja viestintävirastolle, olisi tämä merkittävä muutos viraston rooliin ja siirtäisi painopistettä sektoriviranomaisuudesta yleisviranomaiseksi. Esteettömyyden valvontatehtävät merkitsisivät uudenlaista valvontaa, johon Liikenne- ja viestintävirastolla ei ole entuudestaan osaamista tai resursseja siinä laajuudessa kuin direktiivi edellyttää. Valvontatehtävät aiheuttaisivat siten toteutuessaan väistämättä lisäresursointitarpeita Liikenne- ja viestintävirastolle.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto tuntee digitaalisten palvelujen saavutettavuusvaatimukset, joissa on samoja periaatteita kuin tuotteiden esteettömyysvaatimuksissa. Valvottavien tuotteiden osalta suuri osa tehtävistä tulee liittymään digitaalisten ohjelmien ja käyttöjärjestelmien valvontaan, joista Etelä-Suomen aluehallintoviranomaisella on jo osaamista.

Direktiivi tulee joka tapauksessa vaikuttamaan Liikenne- ja viestintävirastolle tulevaan työmäärään sekä sähköisen viestinnän palveluista että liikenteen palveluista annettuihin lakeihin liittyvien palvelujen esteettömyysvalvonnan myötä. Liikenne- ja viestintävirastolla ei ole valmiita resursseja käytettävissä myöskään palveluja koskeviin valvontatehtäviin, vaan näidenkin osalta tulee huomioida resurssivaikutukset. Direktiivi tulee kasvattamaan merkittävästi palvelujen osalta viraston valvottavana olevien toimijoiden määrää niin sähköisen viestinnän palvelulain alaisen toiminnan osalta kuin liikennepuolellakin.

Valmistelussa on ollut esillä erilaisia vaihtoehtoja:

-

Rakennettu ympäristö

Esteettömyysdirektiivin vaatimukset rakennetulle ympäristölle on esitetty esteettömyysdirektiivin liitteessä III. Jäsenvaltiot voivat päättää kansallisesti, onko rakennetun ympäristön täytettävä liitteessä III vahvistetut esteettömyysvaatimukset. Tässä vaiheessa esitetään, että rakennettua ympäristöä koskevia vaatimuksia ei otettaisi mukaan tähän esitykseen vaan sen soveltamisesta päätettäisiin myöhemmin (ehdotus esitysluonnoksen sivuilla 92-94). Lausunnonantaja pyydetään lausumaan erityisesti siitä:

- Miten esteettömyysdirektiivin soveltaminen palvelun tarjoajan vastuulla olevaan rakennettuun ympäristöön konkreettisesti edistäisi esteettömyyttä ja kuinka laajamittaiseksi arvioitte vaikutukset rakennetun ympäristön esteettömyyteen?**
- Minkälaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte esteettömyysdirektiivin soveltamisella rakennettuun ympäristöön olevan palvelun tarjoajalle? Kuinka suuren osuuden esteettömyysdirektiivistä aiheutuvista kokonaiskustannuksista ne muodostaisivat?**

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää hyvänä, että esteettömyysdirektiivin vaatimuksien soveltamisesta rakennetun ympäristön osalta vaikutusten arviointia jatketaan. Rakennetun ympäristön esteettömyys ja sitä koskevaa esteettömyystietoa tarvitaan muun lisäksi myös

esimerkiksi logistiikan ja liikenteen automaation sekä myös liikenteen palveluiden kehittymiseen. Esimerkiksi esteettömät matkaketjut tarvitsevat toteutuakseen myös esteettömiä kulkureittejä sekä ajantasaista ja saavutettavasti saatavilla olevaa tietoa esimerkiksi hissien ja muiden kulkureittien toimintahäiriöistä. Esteettömyystiedon tuottaminen rakennetun ympäristön osalta edellyttää myös, että vastuunjako tiedon tuottamisesta on selvä.

Muita huomioita esityksestä

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Patrakka Roosa
Liikenne- ja viestintäministeriö